SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

पदविका (Advance DIPLOMA) पाठ्यक्रम

Effective from Academic Year 2020-21

Programme	Advance Diploma (पदविका)		Name of Faculty	SAHITYA
Subject	संस्कृत रंगमंच (नाट्यप्रयोग)		Marks	100
Paper Name	प्रश्नपत्र - 1		Hours	45
Paper Code	-		Credits	3

નાટ્યસિદ્ધાન્ત

Course Objectives Student Teachers will be able to	• વિદ્યાર્થીને સંસ્કૃત નાટ્યસિદ્ધાંત વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી આપવી.

COURSE CONTENT/SYLLABUS

UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits
	વિભાગ-૧ (સૈદ્ધાંતિક ચર્ચા- ૬૫ ગુણ)			
1 A	વસ્તુવિધાન- ઇતિવૃત્ત- અર્થપ્રકૃતિ, કાર્યાવસ્થા, સન્ધિ. અર્થોપક્ષેપક- પ્રવેશક, વિષ્કંભક, ચૂલિકા, અંકમુખ, અંકાવતાર, પતાકાસ્થાન.	20	16	1
1 B	પાત્રવિધાન- નાયક-નાયિકા ભેદ, નાયક-નાયિકાના સહાયક પાત્રો, ચેટ, વિટ, વિદૂષક, પીઠમર્દ, પ્રતિનાયક, દૂતી, કાંચુકીય વગેરે.	15		
2 A	દશરૂપક પૈકી નાટકનાં લક્ષણો વિસ્તારથી. અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ, સ્વપ્નવાસનદત્તમ્, ઉત્તરરામચરિતમ્ નું નાટક તરીકે મૂલ્યાંકન.	15	13	1
2 B	દશરૂપક પૈકી પ્રકરણનાં લક્ષણો વિસ્તારથી. મૃચ્છકટિકમ્, પ્રતિજ્ઞાયૌગન્ધરાયણમ્, માલતીમાધવમ્ નું પ્રકરણ તરીકે મૂલ્યાંકન.	15		
	વિભાગ-૨ (પ્રાયોગિક નિદર્શન- ૩૫ ગુણ)			
3	અન્ય રૂપકોમાં લક્ષણો વિસ્તારથી. મધ્યમવ્યાયોગઃ, પઞ્ચરાત્રમ્, દૂતવાક્યમ્, ભગવદ્ અજ્જુકીયમ્ નું જે-તે રૂપક તરીકે મૂલ્યાંકન.	30	16	1

Course Outcome	• વિદ્યાર્થીને સંસ્કૃત નાટ્યસિદ્ધાંત વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી આપવી.
References:	1. નાટ્યશાસ્ત્રમ્, અધ્યાય- ૨૦ દશરૂપકનિરૂપણ, ૨૧ સન્ધ્યઙ્ગનિરૂપણ (ઇતિવૃત્ત), ૨૪ સામાન્ય અભિનય (નાયક-નાયિકા ભેદ) 2. નાટ્યશાસ્ત્રનો ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી અનુવાદ, સંદર્ભગ્રંથોની સૂચિ પ્રમાણે 3. ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર- અભિનય, મહેશ પંચકલાલ (અધ્યાય- ૧ વસ્તુસંરચના, પાત્ર અને ચરિત્રચિત્રણ) 4. ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરાઓ- તપસ્વી નાન્દી ('રૂપક' વિષયક પ્રકરણ) 5. સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય- તપસ્વી નાન્દી (પ્રકરણ-૪, ૫, ૭, ૮, ૧૩) 6. સંસ્કૃત નાટ્ય સાહિત્ય-૨, છો. પરીખ (ભાસનાટકચક્ર) 7. દશરૂપક, રસસૂત્ર, નાયકભેદ- વસંતકુમાર ભટ્ટ (દશરૂપક, નાયકભેદ વિષયક પ્રકરણ) 8. ભરતનું નાટ્યશાસ્ત્ર-૨, છો. પરીખ (દશરૂપક, ઇતિવૃત્ત, નાયક-નાયિકા ભેદ વિષયક ચર્ચા)

REGISTRAR,
Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)

SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

पदविका (Advance DIPLOMA) पाठ्यक्रम

Effective from Academic Year 2020-21

Programme	Advance Diploma (पदविका)		Name of Faculty	SAHITYA
Subject	સંસ્કૃત રંગમંચ (નાટ્યપ્રયોગ)		Marks	100
Paper Name	પ્રશ્નપત્ર - 2		Hours	45
Paper Code	-		Credits	3

નાટ્યપ્રયોગ

Course Objectives Student Teachers will be able to	• વિદ્યાર્થીને સંસ્કૃત નાટ્યપ્રયોગ અંતર્ગત નાટ્યગૃહ તથા નેપથ્યવિધિ વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી તેમજ પ્રાયોગિક તાલીમ (પ્રશિક્ષણ) આપવી.

COURSE CONTENT/SYLLABUS

UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits
	विभाग-१ (सैद्धांतिक चर्चा- ६५ गुण)			
1	नाट्यशास्त्र वर्णित विविध प्रकारनां नाट्यगृह, विकृष्ट मध्यम नाट्यगृह अने तेना विविध अंग-उपांगो रंगपीठ, रंगशीर्ष, मत्तवारणी, नेपथ्य, प्रेक्षकनिवेशनम् वगेरे. यवनिका-भेद.	35	16	1
2 A	नेपथ्यविधि- पुस्तरचना तथा सजीव नेपथ्यविधान.	15	13	1
2 B	नेपथ्यविधि- अलंकार तथा अंगरचना	15		
	विभाग-२ (प्रायोगिक निदर्शन- ३५ गुण)			
3 A	विकृष्ट मध्यम नाट्यगृहनी प्रतिकृति (मोडल), पुस्तरचना, प्रतिशीर्ष (म्होरुं/मास्क) निर्माण.	15	16	1
3 B	अलंकार निर्माण तथा अंगरचना. वेषभूषा अने रंगभूषा.	20		

Course Outcome	• વિદ્યાર્થીને સંસ્કૃત નાટ્યપ્રયોગ અંતર્ગત નાટ્યગૃહ તથા નેપથ્યવિધિ વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી તેમજ પ્રાયોગિક તાલીમ (પ્રશિક્ષણ) આપવી.
References:	1. નાટ્યશાસ્ત્રમ્, અધ્યાય-૨ પ્રેક્ષાગૃહલક્ષણ, ૨૩ આહાર્ય અભિનય 2. નાટ્યશાસ્ત્રનો ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી અનુવાદ, સંદર્ભગ્રંથોની સૂચિ પ્રમાણે 3. ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર- નાટ્યપ્રયોગ, મહેશ ચંપકલાલ (અધ્યાય-૧ નાટ્યગૃહ, અધ્યાય-૨ નેપથ્યવિધિ) 4. ભરતનું નાટ્યશાસ્ત્ર-૨, છો. પરીખ (પ્રેક્ષાગૃહ, આહાર્ય અભિનય વિષયક ચર્ચા) 5. નાટ્યગૃહવિધાન, કાંતિલાલ સોમપુરા

REGISTRAR,
Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)

SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

पदविका (Advance DIPLOMA) पाठ्यक्रम

Effective from Academic Year 2020-21

Programme	Advance Diploma (पदविका)		Name of Faculty	SAHITYA
Subject	સંસ્કૃત રંગમંચ (નાટ્યપ્રયોગ)		Marks	100
Paper Name	પ્રશ્નપત્ર - 3		Hours	45
Paper Code	-		Credits	3

પ્રયોગરૂઢિઓ

Course Objectives Student Teachers will be able to	• વિદ્યાર્થીને સંસ્કૃત પ્રયોગરૂઢિઓ વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી આપી સંસ્કૃત રૂપકની ભજવણી અંગે પ્રાયોગિક તાલીમ (પ્રશિક્ષણ) આપવી.

COURSE CONTENT/SYLLABUS

UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits
	વિભાગ-૧ (સૈદ્ધાંતિક ચર્ચા- ૬૫ ગુણ)			
1 A	પૂર્વરંગ- સ્વરૂપ તથા વિભિન્ન અંગો. પૂર્વરંગના ભેદ, સંસ્કૃત રૂપકોમાં પૂર્વરંગ, ધ્રુવાગાન, પાંચ પ્રકારના ધ્રુવગીત.	20	16	1
1 B	કક્ષ્યાવિભાગ અને પરિક્રમાણ, સંસ્કૃત રૂપકોમાં દ્વિકેન્દ્રી દૃશ્યો, પરિક્રમાણનાં રંગસૂચનો, ચાર પ્રકારની વૃત્તિ તથા ચાર પ્રકારની પ્રવૃત્તિ, અને તેમનો પ્રયોગ અને અભિનયના સંદર્ભમાં મહત્ત્વ.	15		
2 A	લોકધર્મી, નાટ્યધર્મી તેમજ દૈવી સિદ્ધિ અને માનુષી સિદ્ધિનાં લક્ષણો, પ્રયોગ અને અભિનયના સંદર્ભમાં ભૂમિકાવિકલ્પ.	30	13	1
	વિભાગ-૨ (પ્રાયોગિક નિદર્શન- ૩૫ ગુણ)			
3 A	શિક્ષક/આચાર્ય તજજ્ઞ દ્વારા નિર્દેશિત એક-અંકી સંસ્કૃત રૂપકમાં અભિનય તથા નેપથ્યકર્મ.	35	16	1

Course Outcome	• વિદ્યાર્થીને નાટ્યશાસ્ત્ર અનુસાર વાચિક અને સાત્ત્વિક અભિનય વિશે સૈદ્ધાંતિક જાણકારી તેમજ પ્રાયોગિક તાલીમ (પ્રશિક્ષણ) આપવી.
References:	1. નાટ્યશાસ્ત્રમ્, અધ્યાય-૫ પૂર્વરંગ, અધ્યાય-૨૨ વૃત્તિવિધાન, અધ્યાય-૧૪ કક્ષ્યાપરિધિ, પ્રવૃત્તિ તથા ધર્મી, અધ્યાય-૨૭ નાટ્યસિદ્ધિનિરૂપણ, અધ્યાય-૩૩ ધ્રુવાવિધાન, અધ્યાય-૩૫ ભૂમિકાવિકલ્પ 2. નાટ્યશાસ્ત્રનો ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી અનુવાદ, સંદર્ભગ્રંથોની સૂચિ પ્રમાણે 3. ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર- નાટ્યપ્રયોગ, મહેશ ચંપકલાલ (અધ્યાય-૪ પ્રયોગરૂઢિઓ, અધ્યાય-૫ પ્રયોગસિદ્ધિ) 4. ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર- અભિનય, મહેશ ચંપકલાલ (પ્રકરણ-૧૫ ભૂમિકાવિધાન) 5. ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર- આધુનિક સંદર્ભ, મહેશ ચંપકલાલ (અધ્યાય-૧ ભરત અને એરિસ્ટોટલની નાટ્યવિચારણા, અધ્યાય-૩ ભરતમુનિની અભિનયવિચારણા અને આધુનિક અભિનયપંથો) 6. ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની વિચારપરંપરાઓ- તપસ્વી નાન્દી (વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ વિષયક ચર્ચા) 7. ભરતનું નાટ્યશાસ્ત્ર-૨, છો. પરીખ (પૂર્વરંગ, ધ્રુવાગાન, વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ, ધર્મી, સિદ્ધિ વિષયક ચર્ચા)

REGISTRAR,
Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)